

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทบิดาในการสอนเพศศึกษาแก่บุตรชายวัยรุ่นกับทัศนคติของบุตรเรื่องเพศ ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ลักษณะประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือบิดาและบุตรชายที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมี 6 โรงเรียน และมีนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ประจำปีการศึกษา 2544 จำนวน 4,516 คน

การสุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือจำนวนบิดาและบุตรชายที่สุ่มมาจากประชากรดังกล่าวข้างต้น ซึ่งใช้วิธีการสุ่มดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เลือกโรงเรียนมา 3 โรงเรียน
ขั้นที่ 2 เมื่อได้ตัวแทนโรงเรียนแล้ว ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (simple random sampling) แบบค้ำน้ำหนักสัดส่วน (proportional stratified to size) โดยคำนวณตัวแทนกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนนักเรียนชายในชั้นมัธยมต้นทั้งหมด เพื่อให้ตอบแบบสอบถามในส่วนของนักเรียน และให้นักเรียนนำแบบสอบถามในส่วนของบิดาไปให้บิดาทำ แล้วนำส่งคืนมายังอาจารย์ผู้รับผิดชอบ

ขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากการเปิดตารางประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน โดยมีขนาดความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 360 คน โดยเป็นนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน และเป็นบิดาของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

จำนวน 360 คน ซึ่งเป็นขนาดกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุด ที่สามารถนำมาอธิบายประชากรที่ศึกษา
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนนักเรียนชาย และนักเรียนชายกลุ่มตัวอย่าง (n)

ชั้นปี	ร.ร.สมุทรปราการ (n)	ร.ร.หาดอมราอักษรลักษณ์วิทยา (n)	ร.ร.มัธยมด่านสำโรง (n)	รวม
ม.1	347 (51)	227 (34)	292 (43)	128
ม.2	332 (49)	161 (24)	298 (44)	117
ม.3	330 (52)	122 (19)	284 (44)	115
รวม	152	77	131	360

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมีจำนวน 2 ชุด

ชุดที่ 1 สำหรับบิดา โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของบิดาได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานภาพสมรส

ส่วนที่ 2 แบบวัดบทบาทบิดาในการสอนเพศศึกษา ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองจากการศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ลักษณะข้อความเป็นเรื่องที่บิดาควรบอกบุตรชายวัยรุ่น เพื่อจะได้ตระหนักและมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง ข้อคำถามมีจำนวน 49 ข้อ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาในเรื่อง

1. การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์
2. ความเข้าใจ เห็นใจความรู้สึกของเพศตรงข้าม การคบเพื่อนต่างเพศ การวางตัวต่อเพศตรงข้าม และการรับผิดชอบต่อการกระทำของตน
3. การคุมกำเนิด และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
4. การเลือกคู่ครอง
5. การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง

ซึ่งแบบสอบถามใช้ในการสอบถามข้อเท็จจริงว่า บิดาได้สอนเรื่องต่างๆ ดังกล่าวกับบุตรชายอย่างไร โดยแบ่งคำตอบเป็นดังนี้

ไม่สอนเรื่องเพศศึกษา หมายถึง บิดาไม่ให้ความรู้หรือให้คำแนะนำพูดคุยในเรื่องเพศศึกษา

สอนเรื่องเพศศึกษา และสอนถูก หมายถึง บิดาให้ความรู้หรือให้คำแนะนำพูดคุยเรื่องเพศศึกษาแก่บุตรได้ถูกต้อง

สอนเรื่องเพศศึกษา แต่สอนผิด หมายถึง บิดาให้ความรู้ หรือให้คำแนะนำ พูดคุยในเรื่องเพศศึกษาแก่บุตรไม่ถูกต้อง

ในกรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบเรื่องสอนเพศศึกษานั้น สามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ ซึ่งมีตัวเลือกตอบทั้งถูกและผิด และตัวเลือกที่บิดาไม่เคยสอน โดยใช้เครื่องหมาย

✓ ลงในช่อง หน้าข้อที่บิดาเลือกเป็นคำตอบ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- เลือกตอบข้อถูกต้องตั้งแต่ 2 ข้อขึ้นไป หมายถึงบิดาสอนถูก
- เลือกตอบข้อถูกน้อยกว่า 2 ข้อ หมายถึงบิดาสอนผิด
- เลือกตอบข้อที่ไม่เคยสอน หมายถึงบิดาไม่สอน

ชุดที่ 2 สำหรับบุตรวัยรุ่น แบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ ชั้นที่กำลังศึกษา แหล่งความรู้เรื่องเพศ บุคคลที่พูดคุยปรึกษาด้วยเมื่อมีปัญหาหรือมีข้อสงสัย บุคคลที่ต้องการให้ให้ความรู้เรื่องเพศมากที่สุด

ส่วนที่ 2 แบบวัดทัศนคติต่อเรื่องเพศ เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นเรื่องที่วัยรุ่นควรทราบ โดยใช้องค์ประกอบของทัศนคติเป็นแนวทางในการสร้าง คือองค์ประกอบด้านความรู้เกี่ยวกับเพศศึกษา ด้านอารมณ์ความรู้สึก ความคิด และแนวโน้มพฤติกรรม ในเรื่อง

1. การเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์
2. ความเข้าใจเห็นใจความรู้สึกของเพศตรงข้าม การคบเพื่อนต่างเพศ การวางตัวต่อเพศตรงข้าม และการรับผิดชอบต่อการกระทำของตน
3. การคุมกำเนิดและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
4. การเลือกคู่ครอง

ลักษณะของแบบวัดทัศนคติใช้ตามวิธีการของลิเคิร์ท (Likert's summated rating scale) คำตอบของแต่ละข้อความจะมีให้เลือกตอบ 5 คำตอบ โดยข้อความถามเป็นเนื้อหาเชิงบวก และเนื้อหาเชิงลบ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
เห็นด้วย	4	2
ไม่แน่ใจ	3	3
ไม่เห็นด้วย	2	4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

แบบวัดทัศนคติของบุตรเรื่องเพศ มี 50 ข้อ ดังนี้

ข้อความเชิงบวก คือข้อ 1, 4, 5, 9, 13, 15-17, 19, 23, 24, 27, 29, 30, 33, 35, 36, 39-46, 48, 50

ข้อความเชิงลบ คือข้อ 2, 3, 6-8, 10-12, 14, 18, 20-22, 25, 26, 28, 31, 32, 34, 37, 38, 47,

การแปลผลคะแนนจะใช้วิธีอิงเกณฑ์ (วิเชียร เกตุสิงห์, 2538) แบ่งเป็น 3 ระดับ นำมาจัดกลุ่มและให้ความหมายดังนี้

ช่วงคะแนน	ระดับทัศนคติ
1.00 – 2.33	ไม่ดี
2.34 – 3.66	ปานกลาง
3.67 – 5.00	ดี

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จแล้วไปหาคุณภาพตามขั้นตอนดังนี้

1. ความตรงของเนื้อหา (content validity) นำแบบวัดที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 ท่าน ตรวจสอบและแก้ไขเพื่อความชัดเจนถูกต้องของภาษา และความครอบคลุมของเนื้อหา พิจารณาความคิดเห็นที่สอดคล้อง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนที่จะนำเครื่องมือไปทดสอบ ผู้ทรงคุณวุฒิประกอบด้วย

จิตแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านเพศศึกษา	2 ท่าน
จิตแพทย์	1 ท่าน
อาจารย์ภาควิชาจิตวิทยาให้คำปรึกษา	1 ท่าน
อาจารย์ภาควิชาสุขศึกษา	2 ท่าน
นักจิตวิทยา	1 ท่าน

2. การหาค่าอำนาจจำแนก (discrimination) ผู้วิจัยนำแบบวัดบทบาทบิดาในการสอนเพศศึกษา แบบวัดทัศนคติของบุตรเรื่องเพศ มาหาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) พบว่าแบบวัดบทบาทบิดามีค่าอำนาจจำแนกในเกณฑ์ที่ใช้ได้ 49 ข้อ จาก 57 ข้อ แบบวัดทัศนคติของบุตรเรื่องเพศมีค่าอำนาจจำแนกในเกณฑ์ที่ใช้ได้ 42 ข้อ จาก 75 ข้อ สวนข้อที่เหลือผู้วิจัยได้เรียนปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา โดยนำมาปรับแก้ไขเพิ่มเติมอีก 7 ข้อ เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหารวมเป็น 49 ข้อ

3. การหาความเชื่อมั่น (reliability) นำแบบวัดที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับบิดาและบุตรวัยรุ่นที่มีคุณสมบัติเช่นเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง ที่จะศึกษาจำนวน บิดา 38 คน และบุตรชาย 38 คน และคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนนาค (Cronbach's alpha coefficient) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = k / k - 1 [1 - \text{Sum}S^2 \text{ item} / S^2 \text{ total}]$$

- α = ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง
- k = จำนวนข้อของแบบสอบถาม
- SumS^2 = ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนคำถามแต่ละข้อ
- S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบวัดบทบาทบิดาในการสอนเพศศึกษาแก่นักเรียน
วัยรุ่นมีค่า .96 แบบวัดทัศนคติของบุตรเรื่องเพศมีค่า .80

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพาถึงผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ติดต่ออาจารย์ผู้ได้รับมอบหมายให้ประสานงานกับผู้วิจัยขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล อธิบายถึงวัตถุประสงค์การวิจัย และขอสำรวจจำนวนนักเรียนชายที่อาศัยอยู่กับบิดามารดา นัดวันเวลาที่จะนำแบบสอบถามไปให้นักเรียนตอบด้วยตนเอง
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 21 สิงหาคม 2544 ถึงวันที่ 12 ตุลาคม 2544
 - 3.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยประสานงานกับอาจารย์ผู้รับผิดชอบ ซึ่งจัดให้ผู้วิจัยได้พบกับนักเรียนชายที่จะเป็นกลุ่มตัวอย่าง
 - 3.2 ผู้วิจัยแนะนำตัวเองกับนักเรียนชาย อธิบายให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ ประโยชน์จากการวิจัยครั้งนี้ และขอความร่วมมือจากนักเรียนในการตอบแบบสอบถาม
 - 3.3 ผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนด้วยตนเอง ด้วยวิธีสุ่มอย่างง่าย โดยให้นักเรียนยกมือว่าใครอาศัยอยู่กับบิดามารดาบ้าง เมื่อได้นักเรียนชายที่อาศัยอยู่กับบิดามารดาแล้ว ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามให้นักเรียนทำ เปิดโอกาสให้ซักถามเมื่อมีข้อสงสัย โดยแบบสอบถามแต่ละชุดจะมีเลขที่แบบสอบถามอยู่ ในการทำแบบสอบถามนักเรียนแต่ละคนใช้เวลาประมาณ 15 นาที
 - 3.4 เก็บแบบสอบถามที่นักเรียนทำเสร็จแล้วทันที ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูล ถ้าพบให้นักเรียนเพิ่มเติมหรือแก้ไขให้เรียบร้อย
 - 3.5 ให้นักเรียนนำแบบสอบถามสำหรับบิดาเป็นผู้ตอบ ซึ่งมีเลขที่แบบสอบถามตรงกับของนักเรียน โดยใส่ซองปิดผนึกพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และอธิบายให้นักเรียนทราบ เพื่อแจ้งต่อบิดาของนักเรียนเอง แล้วให้นักเรียนนำแบบสอบถามที่

บิดาตอบเสร็จแล้วและบิดมนี้กมาส่งคืนยังอาจารย์ผู้รับผิดชอบ จากนั้นผู้วิจัยไปรับจากอาจารย์ด้วยตนเอง

3.6 ในกรณีที่บิดาไม่ตอบแบบสอบถาม หรือตอบไม่สมบูรณ์อย่างมาก ผู้วิจัยจะสุ่มเลือกรายใหม่ทั้งบิดาและบุตร

3.7 ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความถูกต้อง ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window (Statistical Package for the Social Sciences for window)

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยใช้จำนวน และร้อยละ
2. บทบาทบิดาในการสอนเพศศึกษาวิเคราะห์โดยใช้จำนวนและร้อยละ
3. ทักษะคิดของบุตรเรื่องเพศวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
4. สถิติวิเคราะห์ (analysis statistic) หาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทบิดาในการสอนเพศศึกษาแก่บุตรชายวัยรุ่น กับทักษะคิดของบุตรเรื่องเพศ โดยใช้สถิติ ไคสแควร์ (χ^2 test)